

Fler minnesvärda läkarcitat, bl a:

»Här upptäckte Scheele syret – tyvärr tog han det med sig när han gick«

Min sammanställning av citat och tankar kring aforismens funktion i medicinarvärlden (Läkartidningen 10/05) har givit upphov till många trevliga brevkontakter. Flera kolleger har bidragit med självupplevda händelser, varur tänkvärda citat har emanerat. Några är anonyma.

I ett forum av den typ som en gång i tiden brukade benämnas »drängkamma-

Stephan Rössner
professor, Karolinska
Universitetssjukhuset
Huddinge

ren« på Serafen har det i det unkna kompakta jourrummet stått skrivet på väggen:

»Här upptäckte Scheele syret. Tyvärr tog han det med sig när han gick.«

Ovanför ortopedens skrivbord lär ha stått att »sex och sprit håller ungdomen borta från den farliga idrotten«.

Kollegan Kerstin Asplund hade, liksom jag, professor Jack Adams-Ray som lärare på KS och påminner om flera andra av hans visdomsord (några har tidigare nämnts i »Medicinhistorisk minipaus« i Läkartidningen 20/05):

»Om det inte hjälper att höja rösten – pröva att sänka den« och »kortison tar bort alla symptom – dock icke döden«.

Från Ragnar Asplund i Jämtland har jag fått ett annat Jack-Adamcitat:

»En doktor borde inte få gå på akuten om han inte haft ett eget njurstensanfall«, ett tillstånd som Jack-Adam fö beskrev som att ha smärtor ungefär som »ett tomtebluss i pitten«.

Asplund minns också psykiatern Loma Feigenberg på Radiumhemmet med »det går lika fort att säga ett vänligt ord som ett ovänligt«.

Docenten Peter Reizenstein på KS kunde också formulera sig drastiskt:

»Diagnosen järnbristanemi kan ställas i alla prislägen från 8 till 8 000 kronor.«

Vad hade han sagt idag?

Några allmänna klassiska men användbara föreläsarklichéer har varit »rökare är också människor – fast inte lika länge«. Jag har använt den själv många gånger – men vet egentligen inte varifrån den ursprungligen kom.

En annan sådan föreläsarklassiker som nu fungerar som allmängods är: »Man kan äta allt – men inte alltid«, som jag möjligen var först att präglade.

Den specialitet som tveklöst gått längst för att förhålliga sina odödliga sentenser är kirurgerna. Av kollegan P O Nyström har jag fått en hel bok om citat och aforismer uttalade av och för kirurger, M Scheins »Aphorisms and quotations for the surgeon« (TFM Publishing Ltd, Castlehill Barns, England, 2002).

Av dermatologiska visdomsord kan jag själv bara minnas »huden är kroppens största organ«, vilket en gång i tiden på fullt allvar framfördes som ett lärarargument för att ge hudkursen en mer omfattande plats i studieplanen.

Ögonläkarna kan ju knappast ta åt sig äran för »varde ljus«, som Gud uttalade från första början (Första Mosebok 1:3). »Mehr Licht!«, som Goethe lär ha sagt på dödsbädden, kan ögonläkarna inte heller räkna in i sin specialitets väg mot odödligheten. Alla vitsar om ögon-tjänare, ögonaböj och ögonblick torde dessutom vara utnötta inom den disciplinen.

Men magnifika och tänkvärda kirurgicitat finns det gott om. Bland de anonyma finns:

»Good surgical judgement comes from experience and experience comes from poor surgical judgement.«

Vidare:

»Surgery is a contact sport« och den cyniska »the egoistic surgeon is like a monkey; the higher he climbs the more you see of his less attractive features«.

I några fall har tiden definitivt gått ifrån citatmakaren. Theodor Billroth (1829–1894) lär ha yttrat att »anyone who would attempt to operate on the heart should lose the respect of his colleagues«. Rimligen sade han det dock på tyska.

Kirurgen Arkhipow har sagt att »it is

better if the patient goes to the plastic surgeon after operation with a large scar than to the pathologist with a small one«.

Bröderna Mayo (de med Mayo-kliniken i Rochester) har presterat många tänkvärda men lite patetiska sentenser. Charles H Mayo (1865–1939) uttalade att »in the study of some apparently new problems we often make progress by reading the work of the great men of the past« och hans bror William G Mayo (1861–1939) noterade att »the glory of medicine is that it is constantly moving forward, that there is always more to learn«.

Att kirurgi är en mansdominerad sport

framgår klart av bokens innehållsförteckning, där det bland otaliga män förekommer endast enstaka kvinnonamn. Vår svenske kirurgkollega P O Nyström citeras på några ställen. Riktigt bra är:

»Surgery is the most dangerous activity of legal society.«

Ibland dyker det upp helt oemotståndliga fraser utan att upphovsmanen går att identifiera. Om pompös forskning har det sagts att »this was a typical Dolly Parton project: overinflated, without any visible support and beyond any scientific probability«.

Stephan Rössner